

TOVĂRĂȘIA

Foale economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice.

Foala oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie“, care face asigurarea vitelor.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua săptămână, Joia.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Cît perd

plugarii români în fiecare an prin pagubele în vite?

Facem în cele de mai jos o socoteală foarte mult grăitoare.

Noi Români trăim în Transilvania, Ungaria și Bănat, în aproape 5000 comune. În 4200 comune formăm mai mult ca jumătatea locuitorilor, iar în vre-o 800 să află Români mai puțin ca jumătatea locuitorilor.

Ca să știm cam câte familii avem de toate, luăm că avem în fiecare comună numai 150 familii (în sute și sute de comune avem și 300 și 400 și 500 de familii, în altele în schimb mai puțin de 150, numai 100, numai 80, numai 50, de-aceia luăm număr mijlociu 150 peste tot). Și numărul comunelor îl reducem la 4500 numai. Mai bine mai mic, ca să fie socota cu atît mai sigură.

Să vine dar', că în cele 4500 comune, avem 675.000 de familii, ceea-ce la noi însumă 675 mii de curți economice plugărești, fiind poporul nostru popor curat plugăresc.

Din cele 4500 comune prin cari locuiesc Români, mai toți plugari, Reuniunea noastră în un an și jumătate de cînd și-a început lucrarea, a străbătut abia în 200 comune, și în aceste 200 comune are ceva peste 4000 de membri, sau are asigurate vitele din 4000 de curți plugărești.

Rămîne că în 4300 comune, nu are asigurați pe economi, adecă abia din 21 comune are una asigurată și 20 nu.

Și rămîne că, avînd noi asigurate 4000 curți din 675 mii de curți, din aceste curți plugărești 1 e asigurată și

170 nu. Abia la 170 curți s'a asigurat pîn'acum cîte una.

Bine. Dacă avînd noi asigurați economii din abia 4000 curți, și între vitele acestora au fost în decurs de un an și jumătate pagube de peste 50.000 cor. pe care Reuniunea le-a plătit, — cît au fost pagubele în celelalte 670.000 de curți, cari au rămas cu vitele neasigurate? Au fost de 170 de ori atîtea, — sau **850.000 cor.** pe cari bieții economi români, le-au îngropat în pămînt și au fost siliți a lua această uriașă sumă împrumut de pe la bănci, îndatorîndu-să cu acuși un milion de coroane pentru a-i putea cumpăra iară vitele pierite!

Iată, iubiți țărani români, ce lucru mare, uriaș, este lucrul de care s'a apucat Reuniunea proprietarilor de vite dela Orăștie: să nu lase pe plugarii români să-și îngroape în pămînt an de an avere de cîte șase pînă 'n șapte sute de mii de coroane, ci să-i ajute în chip ușor, acuși nesimțit, ca îndată să-și pună la loc în curte, vita pe care nenorocul li-o răpise!

Cînd ne gîndim că perzîndu-se an de an 6—700 mii din averea săracului nostru popor, în 10 ani să perd cîte 6—7 milioane!, — ne simțim mîngăiați că am putut face această Reuniune, ca cel puțin de aci încolo, acei cari înțeleg acest lucru, să între sub aripile ei scutitoare contra nenorocului, și macar pe viitor să nu mai fie atît de mare pierderea

de avere a acestui popor de plugari, care fără vite, e ca fără mâni!

Și ne pare rău, că acei cari poartă grijă de soartea neamului și poporului nostru în această țară, nu s'au gîndit mai demult la acest lucru însemnat și de zeci de ani să fi înființat o astfel de scutitoarea poporului, contra unui mare necaz al lui. S'ar simți lucrul aceste în bunăstarea poporului! Aceea bunăstare ar fi azi în mii și mii de curți mai bună decum e azi.

Dar lucru bun nici odată nu vine prea tîrziu.

Să ne bucurăm că avem această mare tovărășie făcută deosebit pentru plugărima noastră, se i-o arătăm cît e de folositoare și să stăruim ca să între cu toții ca membri în ea!

In 14 zile încă peste 4000 coroane despăgubiri.

Am arătat în numărul trecut al „Tovărășiei“, cum în cele din urmă 3 luni de zile, Reuniunea pentru asigurarea vitelor, a dat membrilor sei în despăgubiri însemnata sumă de 16.000 cor:

Cum Reuniunea e adusă azi în bună rînduială și cele mai multe pagube să plătesc membrilor îndată ce sunt înștiințate Direcțiunii, — azi avem puțința a vestii, că dela cel din urmă număr al „Tovărășiei“ pînă azi, așadar în abia 14 zile, Reuniunea a mai dat la următorii 12 membri ai sei despăgubiri:

I. Maeraș din Bîntînți,	cor.	97
Petru Riscuța din Rișca	„	288
G. Urnian, din Stă-Măria		
de piatră,	„	280
Mariuța Vințan, din Dîncuș-mic,	„	320
Nicol. Mantean, Badet,		
Dog 1ecea,	„	240

Aron Ignat, Calanul mic,	„	128
Ioan Tulbure, Ceanul deșert,	„	320
Aurel Poruțiu, Ceanul deșert,	„	96
Floarea Rad, din Cuedi,	„	240
Dion. Cosmescu, Cladova,	„	200
Milente Chizdian,	„	400
Georghe Crișan,	„	160
A. Săntămărean, Petreni,	„	480
Ioan Cristoi, Petreni,	„	176

adecă: 4224 cor. despăgubiri nouă, și cu ce să va fi despăgubit în Despărțămîntul Bistrița, despre care n'avem raport mai nou, desigur a trecut mult și peste 5000 cor.

Și încă vre-o 5—6 pagube sunt sub pertactare. Indată ce-s limpezite toate ce să cer în jurul lor, vor fi plătite și acelea.

În fiecare loc s'a ținut samă de restanțele ce să află în comună, și făcîndu-să întrebuițare de ele și de aplicarea membrilor de a plăti acele restanțe cînd vād pe un soț al lor păgubit, pentru ca Reuniunea să fie în felul acesta ajutată a-și împlini datorința, — și așa despăgubirile s'au putut face cu ușurință peste tot locul.

Fecem și prin asta apel (chemare) la simțul de frăție al tuturor membrilor, că, de au rămas undeva napoi cu plățile peste vară, apoi acum să nu mai întîrzie cu plata lor, căci altfel împedecă Reuniunea în împlinirea datorințelor sale față de cei păgubiți. Repetăm ce am spus în numărul trecut: Această mare tovărășie a economilor, a plugarilor noștri, nu s'a făcut de oameni bogați, nici cu gramezi de bani la îndemînă, ci e făcută de cîțiva oameni săraci dar' cu inimă bună pentru nevoile poporului nostru plugar, ca să arate plugărimii noastre cum să se ajutore împrumutat. Direcțiunea Reuniunii e numai mijlocitoare și rînduitoarea ajutoarelor, pe care prin Reuniune plugarii noștri și-le întind unii altora în zile de năcaz!

Dacă membri nu plătesc, Direcțiunea n'are de unde trimite banii de despăgubire!

Direcțiunea însă nu să plînge asupra membrilor. Deși ici-colea unii au întârziat, ori au fost greoi la plată, dar pe urmă au venit totuși și au plătit, — și mai ales în timpul din urmă, plătesc tot mai regulat de aceea și despăgubirile să pot trimite tot mai în grabă, — precum să vede și din darea de samă de mai sus.

Iar de aci încolo, cînd știe cît are de plătit fiecare membru pe fiecare lună, — ordinea trebuie să se limpezească tot mai mult și să se instăpîneasă în sinul Reuniunii. Precum va și fi!

O rugare.

Direcțiunea Reuniunii proprietarilor de vite" dela Orăștie (pentru asigurarea vitelor), a trimis zilele astea o scrisoare circulară către toți conducătorii grupurilor noastre de prin comune, în care li rogă să iee în mână treaba cu incassarea (as-trîngerea) taxelor de membri. În intia linie să facă ordine după rînduiala cea nouă: să adune numai decît *taxele de lună* de pe Novembre (4 plăți) și de pe Decembrie (alte 4 plăți), — iar dela cei ce sunt în restanță pe luni de mai nainte: să scoată măcar în parte și acea restanță și apoi pe rînd toate restanțele, până ce pot veni oamenii în ordine deplină. Taxele curente însă, pe Novembre și Decembrie, să se adune și trimiță *îndată*, ca să se vadă că membri țin samă de noua rînduială.

Rugăm și pe calea aceasta pe domni conducători a stăru în acest fel. Restanțierii să fie chemați să dea o declarație că plătesc în scurtă vreme și restanța și atunci să se primească plata regulată pe Novembre și Decembrie și de aci încolo la rînd, la începutul fiecărei luni.

O mare însoțire a băncilor maghiare ardelenene, pentru cucerirea economică a Ardealului.

La Cluj s'a ținut Dumineca trecută adunarea gen. de constituire a Reuniunii Băncilor Maghiare Ardelenene.

Această întindere de mîni a băncilor maghiare între sine, precum ni-o spune o foaie maghiară din Deva, s'a făcut cu scop mărturisit pe față: în con-

tra noastră a poporului vechiu și mare al Ardealului, contra Românilor! Iar' conducerea însoțirii și a lucrărilor ei potrivnice nouă, să va încredința lui Hantos, deputatul ales la Dobra, cu ajutorul unor nenorociți și nepricepuți din sinul poporului nostru.

Și până să putem reveni asupra acestui nou fapt, care ne declară războiu, — lăsăm să urmeze scrisele foii maghiare „Déva és V.” din Deva, care ne descopere destul despre scopurile noului așezămînt economic maghiar dela Cluj. „Déva és Vid.” scrie printre altele:

„Societatea institutelor de bani din Ardeal“.

Povestea tatălui de pe patul morții cu bețigașele, azi poate e cea mai puțin pomenită. Nu pentru aceea, că doară adevărul dintrînsa ar fi încetat, fără chiar pentru aceea, că dreptatea ținerii laolaltă, azi nu să mai propoveduește prin povești copilărești. Închegarea laolaltă a unor și aceleaș trebuințe, nînzințe, e porunca timpului nostru, și rînduirea în însoțiri (societăți) e ținta tuturor păturilor de azi!

Pentru cîștigarea unor roade de felul acesta, s'a făcut pregătire mare la Cluj pe ziua de 10 December, ca să se înființeze marea și puternica „Societatea băncilor din țară, despărțămîntul ardelenese“.

Proaspăta Societate, a cărui leagăn îl leagănă mîni pricepute, va fi arma nouă, războinică și de mare avînt, pentru întrebunțarea în cercuri mai largi a puterii capitalului (a banului) după împregiurările deosebite (de aici din Ardeal), și a creditului.

Nu trebuie multă tîlcuire ca să înțelegem, că însoțirea între ele a băncilor din Ardeal, are nu numai însemnătate economică ci și însemnătate națională!

Lupta aceasta națională, care curge aici (în Ardeal) de mai multe veacuri, care la naționalități (la noi nemaghiari) în vremea din urmă s'a îndreptat asupra stărilor economice, — cere puteri nouă și bine închegate. La celelalte popoare acest lucru s'a și făcut; băncile românești și săsești însoțindu să împreună au cîștigat tărîmuri din ce în ce tot mai mari, și poporul maghiar, pentru ca să și poată apăra interesele, să află în preajma unei lupte naționale cu institutele de bani din Ardeal! Ne trebuie *întărire economică și culturală*, ca astfel *contrarul nostru să poată fi învins și nimicul cu desăvîrșire!*

O astfel de luptă, stînd departe unii de alții, nici odată nu vom putea-o duce cu izbîndă până la urmă. Lupta aceasta numai cu pu-

teri unite, cu năzuințe strînse la olaltă, și cu conducere știutoare de sine, să va putea duce până la capăt.

Acesta e scopul de căpetenie al Societății înființate Duminecă, care face ca însemnătatea ei să fie sîrbătorită în întregă țară!

Chemarea „Societății băncilor (ungurești) din Ardeal“ va fi: în ceperea și ducerea la îndeplinire a acelor fapte, pe cari băncile în interesul progresului nostru economic, sunt, datoare a le săvîrși!

Iar mai departe gazeta maghiară își schimbă limba, ascuțindu o și ungîndu și o cu miere, ca subforma aceasta să poată vărsa venin în sufletul cetitorilor și a celor dela conducerea noului „Szövetség“ (societate băncilor lor). Luînd tonul lupului din susul apei de unde blău mieii și punînd și glas de vulpe, scrie:

Totuși chemarea „Societății băncilor (ungurești) din Ardeal“ va fi ca nu ură, dușmănie și luptă de nimicire să pornească în contra nînzințelor naționalităților, porniri cari toate să dau pe față prin lucrările băncilor noastre, ci să imitezze Societățile de bani a naționalităților, cari adună în jurul lor pe toate. Acestea dovedesc o muncă închegată și bine chibzuită, a cărei scop e:

să recăștige ele puterea economică în Ardeal!

O mare și măreață chemare și a luat Societatea cea nouă. Îndeplinirea aceste icheșări nu apasă numai pe umerii Societății acum înființate, ci o mare parte vine și asupra băncilor ungurești din Ardeal. Trebuie să vedem, că precum pentru lățărea Românilor și a Sașilor mijlocul le sunt băncile, așa și leacul pentru împedecarea primejdiei, nu poate fi decît — băncile maghiare!

Cu ocaziunea aceasta Clujul cinstește ca oaspe al său pe Szél Kálmán, om de stat de o capacitate strălucitoare, care vine între noi ca președinte al Societății, ca astfel cu puterea cuvîntului său, să ridice semne de kilometri departe pe drumul viitoare Societăți. Tot ca oaspe vine deputatul Dr. Hantos Elemér, deputat al Dobrei, ca director și vice președinte al Societății, a cărui putere de agitație a ajuns vestită... Etc.

Cel ce are urechi de auzit, poate auzi destul din aceste cuvinte ale gazetei maghiare. Ea ne descopere, că în jurul nostru și în contra noastră, să lucrează cu plan mare și să facă încordări de puteri, cari să se descarce asupra noastră cu toată tăria, pentru a ne subjugă și în cele economice, în ale averii, a banilor, — și să stingenească lucrarea băncilor noastre ori să o facă să dea chiar înapoi!

De ce? Pentru că în jurul băncilor românești înflorește viață românească, ele mai cumpără cite o moșie ceva, și o împart între țărani români, făcîndu-i să poată trăi aci ca Români, — iar politicilor maghiari asta nu le place, și de aceea își adună toate puterile, ca să pășească pe cîmpul de luptă și mai tari, și lucrarea aceasta s'o întoarcă toată în folosul poporului lor unguresc, — la a cărui sporire și întărire ei lucrează din răspuțeri!

În zadar își țuțură gazeta maghiară la un loc gura zicînd că nu „războiu“, nu „nimicire“ ne vreau ei prin lucrarea lor, — doar mai sus o spusese totuși, că: „în marea luptă a ras-selor (a neamurilor) din acest cap de țară, băncile lor și noua lor însoțire n'are numai însemnătate economică, ci și națională, de neam!“

Să înțeleagă și ai noștri oameni glasul vremilor furtunoase ce trec peste noi și cari ni-să pregătesc încă mai turbate, — și să știe că: *numai făcînd și noi așa*, mari și mici, sus și jos, punîndu-ne *spate lîngă spate, umăr lîngă umăr*, și ținînd cu tărie ca zidul laolaltă în toate ale noastre — vom putea respinge ori-ce atac, economic și național, ce să îndreaptă spre noi!

Banca românească de asigurare.

Ne apropiem de sfîrșitul anului. După știrile ce să dase încă în vară, cu începutul anului viitor, vom avea la Sibiu și noi Români banca noastră de asigurare, deosebită de a altor neamuri din țară.

S'a făcut pornirea aceasta, ca să avem și noi banca noastră de asigurare, românească, din mai multe puncte de vedere:

Intii și 'ntii prea ne durea inima pe acei ce ținem samă de asigurările cite să fac de poporul nostru, cînd vedeam și vedem, ce sume însemnate, cît potop de bani vărsăm noi în visteriile băncilor de asigurare streine cari lucrează printre noi, și tot mai dese erau printre noi vocile care ziceau: e curată risipă națională și nebunie, că noi nu știm folosi această

scurgere de bani, de avere națională, pentru întărirea noastră economică națională! Că, uite, mă rog, băncile acelea streine, țin în jurul lor și 'n slujba lor, sute, ba mii de familii, și, bine înțeles, toate de neamul lor și streine de neamul nostru. Noi, și așa slabi, în loc să întorcem cât putem folosul după acest bir ce-l dă, că trebuie să-l dea, și poporul nostru, lăsăm să se întărească alții cu el. Ca și cum nouă nu ni-ar fi de o miie de ori mai de lipsă ca lor! De-am avea banca noastră de asigurare, aceea ar ține la conducere și prin toate colțurile țării, zeci și sute de bărbați de încredere și muncitori, tot Români, și așa folosul ce pică de regulă băncilor din premiiile (taxele) ce adună dela asigurați, ne-ar întări oamenii noștri, ceata de cărturari ai noștri, și ar fi, vădit, spre binele nostru!

A doua, de să adună ceva fond, cum vedem adunându-se la toate băncile, acela ar forma avere națională a noastră, nu a altora! Și doar' și asta însămnă ceva! Iacă de pildă în Cluj s'a înființat de vre-o 2—3 ani o mare „bancă de parcelare”. Scopul ei e unul și dat pe față: Să cumpere averile ce să pot de pe la grofi și nemeși ce să sting prin Ardeal, și pe acelea să le parceleze, dar' cum și cui? Apoi numai între Unguri, slujind prin parcelare totodată și politica de maghiarizare! Să aduc unguri săraci, de pe unde ei nu mai pot trăi, și să așeze aci printre Români, ca cu ei deodată să între prin satele românești și vorba și scoala și fala ungurească, cercinând să stingă tot mai mult pe cea românească! — Și știți cine a făcut această bancă puternică, cu capital de vre-o 10 milioane? *Băncile de asigurare care lucrează în țară la noi!* „Első magyar ártalános” (asta barem e ungurească, dacă și face ceva neaș unguresc, nu ții ciudă), apoi „Donau” și „Generali” și „Phönix” și „Adriatica” și celelalte toate! Cum așa? Ce au aceste bănci de asigurare, să facă o bancă de parcelare cu ținte așa vădite? Apoi ele n'o făceau, nici capul nu le durea de așa ceva, dar' li-a cerut guvernul! A zis: Voi toate (afară de Első Magyar) sunteți

bănci streine, dar' faceți averi mari în țara asta, adunați milioane, haid cumpărați și voi acții dela cutare bancă ce vrem să facem în Cluj și n'avem destui bani! Băgați câteva milioane din cele multe, în acții, și-apoi banca o conducem noi. — Și au fost mult-putin silite să facă cum li-s'a cerut. Și audat vre-o 10 milioane de să facă o bancă dintr'una mare și tare, care prin parcelare să lucreze în contra intereselor (trebuițelor) de viață ale poporului nostru. Acum: fiindcă fiecare din băncile de asigurare numite, încassează (adună) an de an sute de mii, ba și milioane de coroane dela noi Români, iacă iese treaba, că ele și cu banii noștri au dat ajutor la înființarea unei bănci de parcelare ungurească în Cluj, care lucrează — în contra noastră! Înțelegi, dar, iubite cetitor, de ce e lucru cuminte a ne retrage noi cu bănuții noștri și de pe acest tărîm, sub căsuța noastră, sub coperișul nostru, — că de-o rămînea ceva din ei, să fie tot al nostru!

A treia: băncile străine toat (afară de cea săsască dela Sibiu, „Transylvania”), nesocesc limba noastră românească, și toate scrisorile, toate contractele, toate Chitanțele, ni le dau tot în limba străină, ungurească ori nemțească. Așa nici ele, nici macar pentru banii noștri, nu să arătau cu luare aminte față de noi, ci și ele ne virau până azi limba lor străină în casă, și ne făceau să alergăm cu cuitanța lor, ori cu contractul lor, cu scrisoarea lor, pe la cel notarăș ori scriitor, să ni-o cetească și tilcuiască.

Și altele și altele!

De aci înainte dela noi atîrnă numai, ca toate acestea să nu mai fie așa!

De aci înainte vom ști, că avem și noi banca noastră care are conducere românească, ocrotește și încălzește în jurul ei, cu bănuții adunați dela noi, familii românești, trimite prin țară agenți călători români, ne dă contracte scrise românește, — și de rămîne ceva prisos din venitele ei, sunt avere românească, ba, după prescrierile din Statute, ea an de an va da, ca și băncile noastre cestelalte de im-

prumuturi, cite 5 ori 10 la sută din venitul ei curat, pentru scopuri culturale naționale românești!

Incolo, ce privește însăși asigurarea, fie aceea făcută contra pagubei în foc, fie pe viață (ca să se plătească la moarte ori la anumite termene de timp, anumite sume de bani), în privința asta banca va fi tot așa de ușoară ca și marile bănci vechi streine. Mai scumpă ca acelea, nu va fi.

Iacă tot atitea cuvinte că ne îndreptătesc a nădăjdui că poporul nostru va înțelege curînd cât de înțelept lucrul face, dacă de aci încolo își va trece asigurările sale nouă, la banca noastră Românească!

E aceasta datorință și un fapt de înțelepciune din partea fiecărui Român!

Cei mai sunteți legați cu asigurările față de alte bănci, (cari și iscălit polițele, vecsăluțele față de ele pe mai mulți ani), lăsați dar să treacă vremea cea și cînd a ieșit asigurarea, nu mai primi prelungirea la aceeași bancă, ci treci la asta noastră românească.

Și peste tot: *Ori-ce asigurare nouă, să o facem la banca noastră de aci încolo!*

Acesta e sfatul nostru românesc.

Și să nădăjduim că conducerea băncii va ști cîștiga încrederea obștei românești prin o chivernisire cuminte, prin sinceritate, prin cruțare, prin ferirea de spese uriașe, pe care le poate face sub felurite titule, — și prin o tractare frumoasă cu oamenii, așa ca toți să fie voioși a putea ținea legături cu noua bancă, spre care să se simță din inimă atrași!

*

Și acum facem cunoscut, că conducerea băncii vestește marea obște românească, prin „Revista Economică” despre următoarele:

„E adevăr știut — zice numita „Revista” — că munca stăruitoare poate să învingă ori-ce greutate, ce s'ar pune în calea unor porniri de lucrări omenești de obște.

De acest adevăr au fost pătrunși acei cari au pus la cale banca noastră de asigurare. Ei au știut și aceea, că în viața economică a unui popor, doar nu este așezămînt, în calea căruia să se ridice greutatea atît de mari, cum să pot ridica în calea așezămîntelor de asigurare. Dacă totuși s'au apucat

să dea viață acestei bănci românești, au făcut-o dintr'înțina față de trebuințele economice naționale ale neamului nostru în această țară, și încredințându-labor omnia vin-în z'sa latinul că te le învinge! cit: munca tăriti să jertfească Au făcut-o, încerce tot ce omenește totul, și să se lăture, pentru a înlătura e cu greutate, ce s'ar ivi în drumul, pe care banca de asigurare are care să înainteze, să crească și să crească!

Așa făgăduesc și așa vorbesc cei mai apropiați de conducerea noiei bănci. Noi să le stăm cu toții la îndemînă, ca să și poată vedea visul cu ochii: ca banca lor să înflorească și mare să crească!

*

Spre știre.

Direcțiunea băncii publice prin foi următoarea vestire:

„Prin aceasta aducem la cunoștință, că „Banca generală de asigurare” primește de pe acum asigurări.

„Tipăriturile în mare parte sunt gata, iar restul ce mai e la tipar, cu sfîrșitul lunii acesteia va fi terminat.

„Lucrările pentru întocmirea și așezarea de agenturi, reprezentanțe, etc, să vor începe îndată ce conducerea va avea la îndemînă și pe acei funcționari (slujbași) ai săi, cari acum fac încă praxă (probă) pe la bănci de asigurare streine, și cari să vor întoarce în scurtă vreme.

„Și pînă la rînduirea agenturilor, rugăm pe toți aceia, cari au lucruri de asigurat, să se adreseze conducerii băncii (Sibiu, la Albina), ca să li să trimită oferte (îmbieminte și socoteli) și declarațiile de lipsă, precum și ori-ce lămurire privitoare la treburi de asigurare.

„Vestim cu o cale, că cancelaria conducătoare a Băncii generale de asigurare, dă îndrumări și lămuriri în ori-ce treburi de asigurare, fie că să fac acelea la banca noastră ori aiurea.

ȘTIRI.

Di V. C. Osvadă, redactorul foii noastre „Tovărășia” și Directorul „Reuniunii pentru asigurarea vitelor”, să află încă tot în călătoria dsale de studii, în care spuneam că e trimis de „Asociațiune”. În timpul de față e prin Bucovina, unde să vede că are mult de văzut, de cercetat și de învățat. Căci în Bucovina s'au înființat în anii din urmă o mulțime de bănci sătești, cari s'au deprins și cu felurite întreprinderi economice, ca tovărășii de tot felul. Erau conduse de o Centrală, care le-a arătat multă bunăvoință, le-a cîștigat credit la o bancă cehă din Praga și la una din Viena, dar să vede că undeva ceva a greșit în socotelile sale conducere, prea s'a răzimat pe numitele bănci streine și prea a îngreunat băncile sale sătești cu cre-

dit și oprit la micile așezăminte s'au nănciară, izbite de o pedecă financiară, afară de voia și vina și puterea. Ca o urmare a legăturilor can. achizbuite cu băncile mari crea. Destul că au pe mari gânduri, care a pus sprijinitorii acestor bănci sătești.

Di dir. Osvadă s'au oprit în deosebi mult la aceste bănci în năcaz, — căci tocmai af. date de o izbitoră și suferință poate învăța mult din țania lor! Dsa află aci și prmește o lecție, pe care poate zeci de ani de muncă n'ar fi aflat'o. Și pentru viitoarele porniri ale noastre pe tărîmul tovarășiilor economice și a băncilor sătești în legătură cu ele, — ne pot fi de neprețuit folos învățămintele ce dsa le culege și le aduce dela băncile fraților noștri din Bucovina, năcăjite azi.

În numărul viitor al „Tovărășiei“, dl Osvadă va începe a-și descrie cele aflate, învățate și pățite în însemnata dsale călătorie economică.

Suntem din nainte siguri, că cetitorii noștri vor afla în aceste descrieri, o cetanie din cele mai plăcute, interesante și folositoare!

*

Ciți negustori români avem în comunele locuite de Români? Printre negustorii români să făcuse încă la adunările dela Blaj, o pornire, și ei să se însoțescă în un fel de Reuniune deosebită a lor, care să-i spriginească în tot felul în lucrarea lor, în înaintea lor.

Acum, precum spune „Foaia Pop.“ negustorii doritori de a și vedea intrupată această dorință a lor, au avut o nouă consfătuire în care vorba a mers într'acolo, ca ei să înființeze o mare Centrală de prevedere cu mărfuri.

În consfătuirea din vorbă, s'a arătat și aceea, că în comitatele locuite de Români, în care avem mai mulți negustori și în care mai puțini? Și iacă ce s'a scos la iveală:

In comitatul	Sunt locuitori români	Comunele, unde sunt dela 50% locuitori români în sus.	Comerc. rom. sunt
Alba-inf.	166.099	172	99
Arad	224.806	218	41
Bichiș	6.060	28	6
Bihor	339.249	480	34
Bistrița-Năs.	82.256	97	49
Brașov	33.886	23	68
Caraș-Severin	329.371	262	102
Genad	13.982	25	8
Cluj	146.285	234	42
Dobica	180.369	319	34
Făgăraș	83.445	87	39
Hunedoara	257.013	430	103
Maramurăși	74.978	74	14
Murăș-Turda	67.502	159	38
Odorheiu	2.928	44	6
Sălaj	125.451	246	27
Sătmar	118.776	217	35
Sibiu	108.413	88	63
Tirnavă-mare	61.779	125	29
Tirnavă-mică	55.276	117	21
Timiș	167.523	225	98
Torontal	88.015	199	66
Treiscaune	19.439	55	18
Turda-Arieș	116.833	142	23
Ugocia	9.260	17	1
Ciuc	15.936	31	6

Adecă: În 4114 comune, din țară, în care Românii sunt ca locuitori, mai mult de jumătate, abia avem 969 negustori români. Să zicem 1000. Totuși nici la 4 comune nu să vine un negustor român! Prea puțin, de-o sută de ori prea puțin!

— Totuși, acești aproape 1000 negustori români, s'a aflat că cumpără și vînd pe an mărfuri de aproape 25 milioane coroane!

A te gîndi dar, ca pe sama acestor negustori, să înființezi o Centrală care să-i provadă cu mărfuri, — e un lucru care vrednicește să gîndești asupra lui, — deși e nesă de gingaș, cu risic și mare în.

C o fi ceva de acea Centrală ori nu, putem ști. O învățătură putem înșoate din datele de mai sus: avem puțini, mult prea puțini, spăimîntăto. de puțini negustori români! Și de aceea datori suntem a pune la inim. tuturor cărturarilor noștri de prin șase și sate, să și deo toate silințele, îndupleca pe cei mai buni și mai isteți băieți din comune, ca să se ducă la negoț! Că până nu s'au negotul în mîna noastră, pînă atunci ne lipsește pîrghia cea mai însemnată pentru înălțarea spre bunăstare și spre neatîrnare în tot. Și aceasta nu atîrnă dela nimeni decît dela noi, ca să-l luăm în mîni, ajungînd prin el la un bun izvor de bunăstare.

„Corvineana“ inst. de credit și economii în Hunedoara, să află iar în preajma unei adunări generale extraordinare, convocată pe Dum. în 17 Dec. n. pentru alegere de președinte, cereri pentru modificare de statute și alegeri în Direcțiune.

Vom da raport despre cele ce să vor petrece în noua adunare a acestei bănci, care, durere, trece prin grele ispite.

*

Roadă de cîmp a României în 1911.

Ministerul de agricultură (a economiei de cîmp) al României a publicat decurînd darea de samă ce a încheiat asupra roadei pămîntului țării în anul 1911. Din aceste date reese, că:

Intinderile cultivate cu grîu au fost, în 1911, de 1.903.092 hectare, (cu 18.125 hectare mai puțin decît în 1910). Roadă totală de grîu a fost anul acesta de 83 milioane hectolitri de grîu față de 89 milioane hectol., din anul trecut, deci cu vr'o șase milioane mai puțin. Anul 1910 a fost un an din cale-afară bun. Față de mijlocia celor 5 ani din urmă însă roadă anului 1911 arată un spor de 6 milioane de hectolitri de grîu.

Roadă săcarei a fost de 1,758,235 hectolitri (cu un milion de hectolitri mai puțin ca în 1910).

Orzul a dat o recoltă de 9,217,727 hectol. (față de 10,345,932 hectolitri din anul 1910).

Producțiunea ovăsului a fost de 9,240,629 hectol. (față de 10,447,623 din a. trecut).

Slabă a fost anul acesta recolta rapiței. Ea să ridică d'abea la jumătatea producțiunei de rapiță din 1910 și anume este de 634,319 hectolitri (față de 1,386,891 din anul trecut).

Să scoate însă la iveală de această dare de samă a ministerului faptul, că deși anul acesta a fost

mai slab ca anul trecut, el nu a fost dintre anii răi. Căci asămînd anul nu numai cu anul trecut, ci cu mijlocia celor din urmă cinci ani, apoi aproape în toate e mai bun ca acea mijlocie. Cum însă anul trecut a fost din cale-afară bun, cel de după el, să știe asta în economie, — e totdeauna mai slab, că nu-l ajută să vede însuși pămîntul.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atît pentru struguri de masă (admirabil articlu de vînzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc. să găsec de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela DOMENIUL ROMÂNESC

din BOBĂLNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBALNA”
a dlui Dr. A. Vlad: Băbolna, p. Szászváros.

NB. Pentru viții din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobalna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenască. La șes, firește, le e cu atît mai ușor.

(357) 6-26

Cei-ce doriți să fiți scutiți

de pagubele în vite!

Intrați sub scutul „Reuniunii proprietarilor de vite“ dela Orăștie (Szászváros), care asig ră pe economi contra ori-cărei pagube în vite!

Precum s'a dat de știre prin foaia »Tovărășia«, această Reuniune a intrat în viață dela 8 Maiu 1910. Și dela aceea zi încoace, plătește toate pagubele în vite a membrilor săi, cari sunt în rînduială cu înscrierea și plata taxei! — A plătit în 19 luni, peste 50.000 coroane despăgubiri membrilor săi!

Nu e greutate mare!

Cînd intri spui, cît ți-s vrednice vitele, și la caz de pagubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 coroane, ce ai asigurat pe vitele tale.

Plăți nu ai de făcut, decît cînd la un ortac din cercul tău s'a întîmplat o pagubă în vitele asigurate!

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărînd o »cuotă« (acție) de 4 cor. pentru fiecare 1000 de cor. asigurate; prețul cuotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1 cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își iau de fiecare 1000 cor. asigurate, cite o cuotă, — care rămîne însă averea lor, și la ieșirea din Reuniune și-o capătă înapoi.

Incolo: la intrare dai 1 cor. taxă de primire și plătești ajutorul, cît ți-să vine pentru un caz de pagubă (de atîtea-ori 4 fil., cite sute de cor. asiguri. Plătești adecă înainte o pagubă).

Azi toți membrii Reuniunii, formează deja 4 Despărțăminte, ce să conduc de Cancelaria centrală dela Orăștie. Precum asigurații vor spori mai mult, Reuniunea va împărți pe cei asigurați în cercuri, cari au în coprinsul lor cam 3000 de vite, și soții din un cerc de acesta plătesc ajutor, numai cînd e pagubă în cercul lor. Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă), direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul celuilalt, după îndemnul: „azi ție, mîne mie!“ (726) 19

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria: „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie-Szászváros“

„Tipografia Nouă“, în Orăștie.